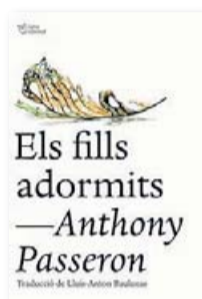

Crítiques

La destrucció d'una família tocada per la sida

Anthony Passeron dona veu als secrets i traumes de la seva família, marcada per la sida del seu oncle, un dels primers malalts diagnosticats de França i del món

ELS FILLS ADORMITS

Anthony Passeron

L'Altra / Libros del Asteroide

Trad. Lluís-Anton Baulenas

218 pàg. / 19,95 €

Pere Antoni Pons

L'oncle d'Anthony Passeron (Niça, 1983) va ser un dels primers malalts diagnosticats de sida de França i del món. A *Els fills adormits*, la seva primera novel·la, dona veu als secrets i els

traumes de la seva família i allibera els fantasmes que, com corcs avergonyits o com tabús infecciosos, la destruïren en el passat i encara avui la turmenten.

Reconstrucció del passat domèstic i, alhora, anàlisi de l'impacte de la sida en la societat francesa i mundial, el llibre es desplega mitjançant una estructura doble i alterna. D'una banda, hi ha la història dels avis de l'autor, del seu pare i del seu oncle, que s'enganxa a l'heroïna i s'infecta de sida i a poc a poc ho perd tot. D'una altra, hi ha la dramàtica aventura clínica de la descoberta del virus i de com la comunitat mèdica l'investiga per entendre'l i curar-lo. És una estructura senzilla, quasi mandrosament mecànica –capítols curts, concisos i intensos–, però d'una efectivitat narrativa i comunicativa inapel·lable.

Els dos plans es complementen a la perfecció. Mentre que en uns capítols se'ns mostren les tribulacions d'una família de poble, humil i treballadora, que va

EFE

prosperar gràcies al negoci d'una carnisseria però que ara (inici dels 1980) ha quedat terriblement trastocada pel fet inconcebible que el seu primogènit es drogui i robí –tan inconcebible, que ho neguen fins al final–, en els altres capítols assistim a la cursa contrarellotge d'uns pocs sanitaris lúcids en la lluita contra el virus.

El desemparament dels primers malalts

Passeron és bo quan descriu l'addicció del seu oncle Désiré –l'heroïna com un forat negre que xucla tot el sentit, com un capatàs que esclavitzava tots els propòsits, com un present insaciable que engoleix tots els futurs– i també quan reconstrueix, tant des del punt de vista mèdic i sociopolític com íntim, l'esclat i l'evolució de l'epidèmia. Tot plegat és tan apassionant com espantós: el desconcert impotent dels sanitaris que s'hi interessaven i la negligència i els prejudicis dels que no es volen dedicar a “una malaltia de ionquis i homosexuals”; el desemparament abatut i terroritzat dels primers malalts; la frustració de tants assaigs clínics fallits i tants diagnòstics errats; la lenta presa de consciència general sobre la gravetat de la malaltia; l'estigmatització i la ignorància que fins i tot convertiren els malalts en culpables...

L'autor, que posa al centre del llibre els silencis entre els quals ha nascut i crescut, escriu per reparar greuges, corregir errors i recuperar memòria. Però *Els fills adormits*, sobretot, és una novel·la perquè, més enllà de la història mèdica del virus, és més una reconstrucció especulativa o imaginativa que no pas fàctica del que va passar. Vull dir que Passeron no ha pogut recollir gaires testimonis i, a part d'uns quants vídeos domèstics i d'uns pocs informes hospitalaris, no disposa de materials documentals.

La primera part se centra sobretot en l'oncle de l'autor, Désiré, i és devastadora. La segona part se centra en l'Emilie, la filla de Désiré i de la seva dona també ionqui i infectada, i que va néixer sent portadora del virus. En acabar la primera part i adonar-se que n'hi ha una altra, dedicada al nadó infectat, el lector creu –o espera– que tot el que fins ara ha estat desesperació i mort passarà a ser esperança, cura, vida, salvació. Però no. Durant molts d'anys –massa anys–, els malalts de sida no van tenir dret a cap esperança i només comptaren amb l'amor afligit i lleial dels seus més estimats. Amb aquest llibre alhora emocionant i cerebral, intensament humà i curiosament pedagògic, Passeron ho explica bé, tot això. *Els fills adormits* té la virtut de tractar uns fets horrorosament dramàtics amb meticulositat i contenció, i és d'una sobrietat paradoxalment commovedora.

Poemes contra el patriarcat

M. Àntonia Massanet traça una cartografia de la poesia feminista catalana que abasta un segle i mig de creació literària i 200 veus

FLAMARADES SORTIRAN

Diverses autores

Godall

304 pàg. / 23,75 €

M. Àngels Cabré

En un principi va ser la novel·la, perquè com va explicar Virginia Woolf el gènere narratiu era mal·leable en les mans de les dones. No els calia haver estudiat llatí, ni grec clàssic. Podien parar l'orella i explicar el que veien al seu voltant, o el que els passava per dintre. Després va venir la poesia, sempre sense sortir dels límits que havien establert ells, els amants de la mètrica i de les regurgitacions dels clàssics, que ratificaven el seu domini de les lletres, la seva potestat incondicional.

Quan es van posar a fer versos, les dones van descobrir un món nou, on les paraules eren com sagetes i les al·literations ocells llançats al vol. Llavors, amb els po-

emes cant, amb els poemes gemec, amb els poemes rallada, es van posar també a brodar poemes crit, poemes protesta, poemes bandera. I així va néixer la poesia feminista, que en la seva versió catalana ara recull l'antologia *Flamarades sortiran*, a càrrec de la poeta M. Àntonia Massanet, feminista ella mateixa, i amb pròleg de Meri Torras, mestra de feminisme.

Dividida en vint temes –cadascun amb la seva bibliografia per poder-hi navegar–, aquesta antologia és una Medusa de vint caps que atura les inèrcies patriarcales, els insults, l'hostilitat rebuda per generacions i generacions de dones. En la veu de Maria Antònia Salvà, Clementina Arderiu, Tonina Canyelles, Josefa Contijoch, Maria-Mercè Marçal, Maria Beneyto, Joana Raspall i d'altres més joves com Mireia Vidal-Conte, Mireia Calafell, Maria Callís, Blanca Llum Vidal i Míriam Cano –per citar només alguns noms d'entre el centenar que l'antologia inclou–, sentim històries de sororitat, d'empoderament, de maternitats, de desig, d'amor entre dones, de violència masclista... i proclames feministes, per què no.

Hi podem llegir poemes cèlebres com *Divisa*, de Marçal –“A l'atzar agraeixo tres dons...”– o *Qui*, de

Felícia Fuster; rareses com *Tardor*, de Víctor Català; belleses com *Veure per a un fill nonat*, de Maria Beneyto; poemes rebels com *De la mística pagana*, d'Esther Xargay; poemes cop de puny, com *Crip is sexy*, de Maria Sevilla. I així fins a dos-cents. Poesia per a aquells i aquelles que volen escoltar l'altre relat de la Història, el més ocult, el menys il·luminat. Ja ho va escriure Montserrat Abelló: “Parlen les dones, / la seva poesia / tendra i forta. / Ben pocs s'aturen / a escoltar aquestes veus, / que, trasbalsades, / un nou llenguatge diuen / nascut al fons dels segles” (*Parlen les dones*).

Amb aquest desplegament de veus de dones, M. Àntonia Massanet ha traçat una cartografia de la nostra poesia feminista que abasta un segle i mig de creació literària. Té la virtut d'aplegar sensibilitats molt diferents, per a tots els gustos, i d'oferir rutes per viatjar a través de paratges no gaire transitats. Hi trobareu la vostra poeta preferida, el vostre poema salvavides. I alguns versos genials, com ara aquests, marçalians: “Avui, sabeu? Les fades i les bruixes s'estimen. / Han canviat entre elles escombres i varetes”. Una antologia necessària.